

IHMC²

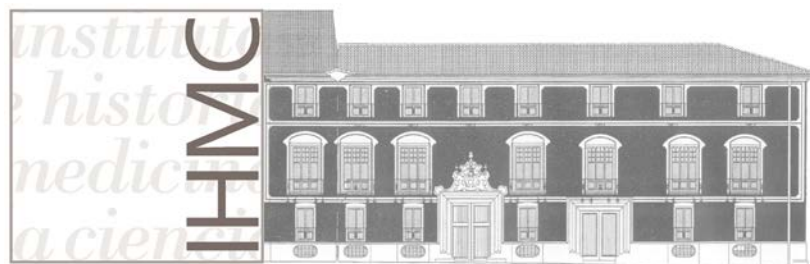
BUTLLETÍ DE NOTÍCIES DE L'INSTITUT D'HISTÒRIA

DE LA MEDICINA I DE LA CIÈNCIA LÓPEZ PIÑERO

TARDOR 2016.

VNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

IHMC² : El butlletí de notícies de l'Institut d'Història de la Medicina i de la Ciència "López Piñero" ofereix informació actualitzada respecte a les seves activitats.

Sumari:

- Presentació.
- Investigació.
- Congresos.
- Seminaris d'Investigació.
- Presentació de llibres.
- Biblioteca.
- Museu.
- Exposicions.
- Biografies de Científics.
- Cicles de Cinema.
- Ensenyament i divulgació de les ciències.
- Professors invitats i estudiants residents.
- Màster i Doctorat.
- Difusió i comunicació.

Palau de Cervero

46003 VALÈNCIA

Tel. 963 926 229

<www.uv.es/ihmc>

PRESENTACIÓ

L'Institut d'Història de la Medicina i de la Ciència López Piñero és un centre de la Universitat de València dedicat a la investigació i la divulgació entorn als estudis històrics i socials sobre la medicina, la tecnologia i la ciència. Compta amb programes propis de Màster i Doctorat en "Història de la ciència i la comunicació científica". També desenvolupa nombroses activitats de divulgació científica (exposicions, cicles de cinema, etc.) i seminaris d'investigació. El centre està situat en un palau restaurat del segle XVIII (Palau Cerveró) on també estan ubicades la Biblioteca historicomèdica, amb una extraordinària col·lecció de recursos bibliogràfics, i la col·lecció d'instruments científicomèdica de la Universitat de València. Aquest edifici disposa de sales d'exposicions permanents i temporals.

El butlletí de notícies IHMC² ofereix les activitats principals del centre per als mesos de la tardor de 2016. Una informació actualitzada pot consultar-se a la pàgina web del centre: <www.uv.es/ihmc>.

Els membres de l'IHMC volem agrair la col·laboració de totes les persones participants a les nostres activitats al llarg d'aquest darrers mesos, en primer lloc, a les persones que han participat i organitzat les conferències i també al públic (tant presencial com telemàtic) que ha permès debats intensos i variats. També volem agrair la gran quantitat de persones que fan possible les altres activitats del centre: les exposicions, la biblioteca, el cicle de cinema i la gestió del nostre patrimoni, particularment als nostres voluntaris i estudiants residents que fan possible cada dia aquestes activitats.

L'IHMC ha iniciat de renovació amb la creació d'un projecte nou amb el que col·laboren a hores d'ara un ventall ampli de persones de quatre universitats. El nou centre continuarà donant suport a la recerca innovadora, la reflexió crítica, la innovació pedagògica, la igualtat d'oportunitats, la divulgació rigorosa i la conservació del patrimoni bibliogràfic i material relacionat amb la ciència, la tecnologia i la medicina.

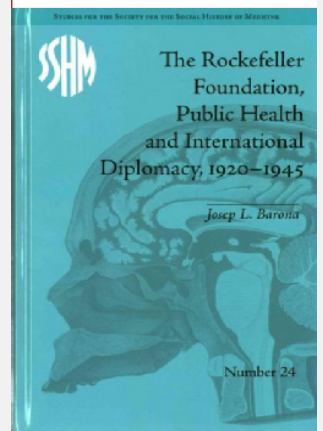
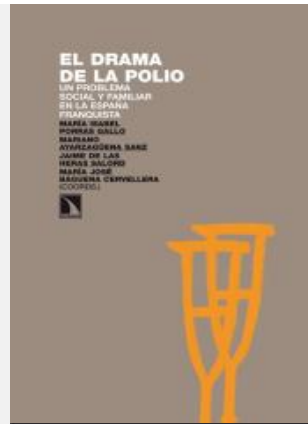
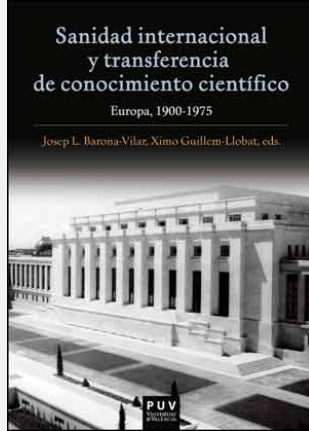
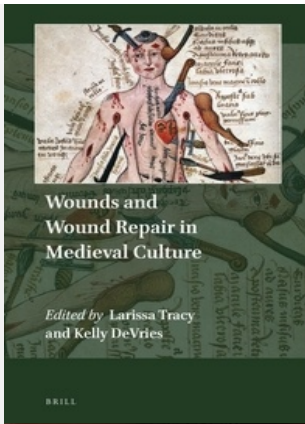
INVESTIGACIÓ

L'IHMC desenvolupa investigació al voltant dels estudis històrics i socials sobre la medicina, la tecnologia i la ciència. Els seus membres publiquen habitualment llibres i treballs dins de revistes especialitzades. També participen activament a congressos internacionals i organitzen jornades i conferències amb investigadors de tot el món. Per a la tardor de 2016, els membres de l'IHMC participaran activament en l'organització de la XIV Trobada de la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica, que tindrà lloc el 27, 28 i 29 d'octubre de 2016 a la Universitat Jaume I de Castelló (UJI), Castelló de la Plana. El president del comitè organitzador és Carmel Ferragud Domingo (IHMC).

L'IHMC compta amb una xarxa de col·laboració molt ampla amb altres universitats i centres d'investigació del nostre entorn i d'altres països. Fomenta l'intercanvi de professorat i estudiants dins de programes d'investigació i dona suport a tot tipus d'ajudes i beques per al foment de la investigació dins de les àrees esmentades. Qualsevol col·laboració dins d'aquest terreny pot ser consultada a la direcció del centre: bertomeu@uv.es. Dins de les recents publicacions del centre es troben:

- R Ballester; MI Porras; MJ Báguena, "The eradication of poliomyelitis in Spain". *Hygiea*, 11 (1) (2015), 71-92.
- JL Barona, *The Rockefeller Foundation, Public Health and International Diplomacy, 1920-1945*, London, Pickering and Chatto, 2015.
- JL Barona-Vilar; X Guillem-Llobat, *Sanidad internacional y transferencia de conocimiento científico. Europa 1900-1975*. València: PUV, 2015.
- JL Barona, *Food Inspection in Denmark. Reports on meat and milk presented to the league of Nations on the occasion of the visit of European Health Officers in 1924*. Copenhagen, Dansk Landbrugsmuseum, 2015.
- JL Barona, *The League of Nations and the Rockefeller Foundation: International Activism in Public Health*". In: Rodríguez, M.; Rodogno, D. Kozma, L. (ed.) *The League of Nations Work on Social Issues: Visions, Endeavours and Experiments*. Geneva. United Nations Publications, 2015, p. 58-74.
- JR Bertomeu, *La verdad sobre el caso Lafarge: Ciencia, justicia y ley durante el siglo XIX*", Barcelona, El Serbal, 2015.
- JR Bertomeu, *Venenos, ciencia y justicia. El epistolario de Mateu Orfila (1816-1853)*". Alicante. Norte Crítico. Servei de Publicacions, 2015.
- C Ferragud, "Les relacions entre els menescals sarraïns i cristians a la València baixmedieval", dins Lluís Cifuentes, Roser Salicrú i Mercè Viladrich (eds.), *Els catalans a la Mediterrània medieval: noves fonts, recerques i perspectives*, Roma, Viella (IRCVM-Medieval Cultures, 3), 2015, 329-340.
- C Ferragud, "Barbers in the process of medicalization in the Crown of Aragon during the late Middle Ages", dins Flocel Sabaté (ed.), *Medieval Urban Identity: Health, Economy and Regulation*, Newcastle, Cambridge Scholars, 2015, 143-165.
- C Ferragud, "Wounds, amputations, and expert procedures in the city of Valencia in the early-fifteenth century", dins Larissa Tracy i Kelly DeVries (eds.), *Wounds and Wound Repair in Medieval Culture*, Leiden-Boston, Brill, 2015, 233-252.
- X Guillem-Llobat, "Science and the regulation of toxicants in historical perspective". *Ambix* 62 (2015).
- X Guillem-Llobat "Historia de la alimentación: contribuciones y oportunidades de los estudios sobre seguridad y calidad". *Ayer. Revista de Historia Contemporánea* 101 (2016): 269-282.
- X Guillem-Llobat; JR Bertomeu-Sánchez (eds.), 'Living in a Toxic World', *Endeavour*, 40 (2016): 67-138.
- M I Porras; M Ayarzagüena; J de las Heras; M J Báguena, (coords.). *El drama de la polio. Un problema social y familiar en la España franquista*. Madrid, Libros de La Catarata, 2015.
- Pedro Ruiz-Castell, "Making telescopes and partying with the stars: Amateur astronomy in Spain during Franco's dictatorship", *Journal for the History of Astronomy* 47 (2016), 194-209.
- Antoni Roca, Pedro Ruiz-Castell, "The sky above the city: Observatories, amateurs and urban astronomy". En: O. Hochadel, A. Nieto-Galan (eds.), *An Urban History of Science and Modernity, 1888-1929* (London, New York: Routledge, 2016), pp. 181-199.

XIV Trobada de la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica

Universitat Jaume I de Castelló (UJI)

Castelló de la Plana, 27, 28 i 29 d'octubre de 2016

La Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica convoca la XIV Trobada, la reunió científica general, que cada dos anys, té per objectiu acollir els treballs de recerca i les activitats que duen a terme els seus socis, així com els treballs de tots els historiadors de la ciència i de la tècnica que hi vulguen participar. En aquesta ocasió, la Trobada està coordinada per Carmel Ferragud, membre de l'IHMC López Piñero, i tindrà lloc a la Universitat Jaume I de Castelló de la Plana. Es la primera vegada que aquesta ciutat acull la Trobada.

Arnald^o de villa noua

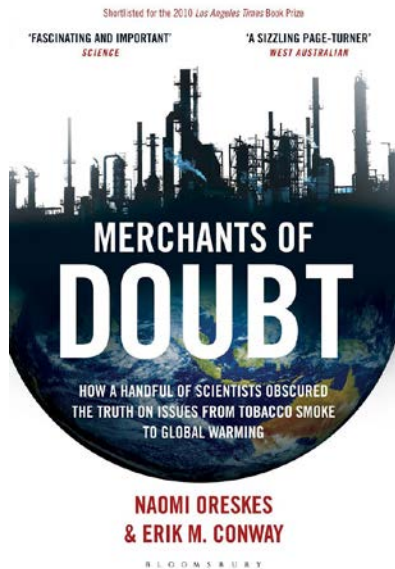
Les seccions científiques versaran fonamentalment sobre els següents temes:

1. Ciència i tècnica
2. Cultura material, instruments científics i museus de la ciència
3. Història de la ciència i ensenyament
4. Medicina i salut
5. Comunicació científica,
6. La llengua de la ciència: terminologia, llenguatge científic-mèdic, edició i traducció.

A banda de les sessions científiques també n'hi haurà comunicacions orals més genèriques, així com sessions específiques en les quals es presentaran les altres dues modalitats de participació: pòsters i vídeos.

A més de les sessions de tema lliure, hi haurà sessions monogràfiques amb els següents títols: Productes tòxics (1800-2000): Experts, activistes, indústria i regulació; Medicina i salut als territoris de la Corona d'Aragó; La ciència en las aulas (1800-2000); Los traductores de la ciencia y de la técnica; Ciència i ficció dins la literatura catalana; Problemes d'identificació i d'edició de les obres científiques medievals en català; Polítiques de salut y enfermedades infecciosas; Museus i col·leccions de ciència a Barcelona (1700-2000).

Durant la Trobada se celebraran conferències plenàries, a càrrec d'historiadors joves i d'un investigador sènior. També tindrà lloc una taula rodona sobre els estudis relacionats amb la ciència (sociologia, terminologia i llenguatge científic, etc.). I, com sol ser habitual, els participants podran gaudir de visites i itineraris culturals per la ciutat de Castelló de la Plana.

Una de les conferències inaugurals serà a càrrec de Noemi Oreskes, professora d'història de la ciència de la Universitat de Harvard. La seva conferència desenvoluparà temes del seu conegut llibre "Merchants of doubt", del que també es projectarà un documental

Cal dir també, que des de fa dues edicions, la Trobada atorga un premi al millor pòster i al millor vídeo. Aquests pòsters estaran exposats mentre dure la Trobada a les instal·lacions de la UJI. Totes aquestes aportacions - comunicacions i pòsters- se solen publicar en un volum amb el resum.

Des de la SCHCT s'anima a participar a totes les persones interessades en temes d' història de la ciència i àrees properes. Més informació a : <http://blogs.iec.cat/schct/activitats-2/trobada/>

Societat Catalana
d'Història de la Ciència i de la Tècnica

SEMINARIS

L'IHMC desenvolupa tots els anys cicles de seminaris d'investigació al voltant de la història de la ciència, de la medicina i de la tecnologia, on participen alguns dels més coneguts especialistes internacionals d'aquests temes. Aquest any els *seminaris tindran* lloc a la sala de conferències de l'IHMC a partir de les 16h. També hi ha cicles amb col·laboració amb altres institucions que tenen altres horaris i llocs. Totes les sessions són obertes al públic amb les limitacions d'espai de la sala de conferències. Els seminaris estan coordinats pel professor Ximo Guillem (Ximo.Guillem@uv.es)

SETEMBRE: Seminari “La sombra de la sospecha: psiquiatría, derecho y peligrosidad social en la España del siglo XX” -21 de setembre. A càrrec de Ricardo Campos (CSIC)

SETEMBRE: Seminari “Sociability and intellectual networks: rethinking Italian Academies”.-28 de setembre. A càrrec de Simone Testa (European University Institute, Florencia)

OCTUBRE-DESEMBRE

Exposició: “Bogeria i modernitat. Espais, pràctiques i sabers”. -15 setembre-11 novembre. Història de les malalties mentals Inclou també un cicle de cinema i una conferència (21 setembre) a càrrec de Ricardo Campos. “Els Rostres de la bogeria”. Comissaris: Enric Novella (UMH) i Ricardo Campos (CSIC, Madrid).

Exposició: “La Generació del 14: Ciència i modernitat”: Exposició dissenyada per Acció Cultural AC/E i I. Comissari: Antonio López Vega. Lloc: Facultat de Farmàcia (Campus de Burjassot). Organitzat per la Facultat de Farmàcia amb la col·laboració del Grup Gadea (Programa Prometeo II/2014/015, GV), UMH, UA i l'IHMC. Hi haurà també un col·loqui amb la presentació.

OCTUBRE: Jornada “Ciència i complexitat” – 3 d'octubre amb participació d'especialistes de diversos països. Organitzat per Julian Marcelo (estudiant de doctorat de l'IHMC) amb la col·laboració de l'Institut Francès.

OCTUBRE:17-20: SETMANA DEL PERIODISME I LA DIVULGACIO CIENTIFICA.

17: Reunió de l'Associació de Comunicadores de Biotecnologia. Organitzat per José A. Plaza (ACB) i Martí Domínguez (UV).

19-20: Programa Taller d'informació ambiental per Periodistes- APIA-Revista Mètode- Contacte: M. Josep Picó (UJI) i Martí Domínguez (UV). Inscripcions gratuïtes: apiacorre@gmail.com

OCTUBRE 27-29: XIV Trobada d'Història de la Ciència i de la Tècnica a Castelló de la Plana

Universitat Jaume I de Castelló, UJI. Amb la participació de molts dels grups de recerca pertanyents a les diferents universitats valencianes que passaran a formar part del nou Institut López Piñero. Coordinador general del comitè organitzador: Carmel Ferragud (IHMC). La conferència plenària serà a càrrec de Naomi Oreskes, professora de la Universitat de Harvard (EE.UU.), i autora del llibre "Mercaders de dubtes".

NOVEMBRE: Seminaris "Catàstrofes artificials". Cicle de tres conferències (dimecres) i tres sessions de cinema (dijous) durant el mes de novembre. Participen persones de diversos departaments i universitats. Organitzat per Ximo Guillem (IHMC) i José Ramón Bertomeu (IHMC).

2 de novembre 2016
John Howard (King's College London)
"The American Nuclear Cover-up in Spain"

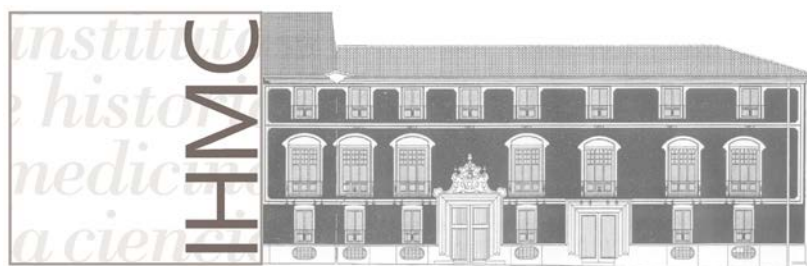
16 de novembre 2016
Timothy Cooper (University of Exeter)
"An Oral History of the Torrey Canyon Disaster"

30 de novembre 2016
Bridget Hanna (Harvard University)
"Not All Live In Bhopal: The Una(Count)able Catastrophe"

NOVEMBRE:23-25 "III Jornadas internacionales sobre Historia de la traducción no literària". Organitzat pel Grup TRADCyT: Brigitte Lépinette, Noelia Micó, Julia Pinilla, Natalia Campos y Mª Elena Jiménez (UV).

DESEMBRE: 14 – Seminari de Filosofia de la Ciència a voltant de l'obra de George Canguilhem. Amb Cristian Saborido (UNED). Organitzat per Valeriano Iranzo (UV). Amb la col.laboració de l'Institut Francès de València.

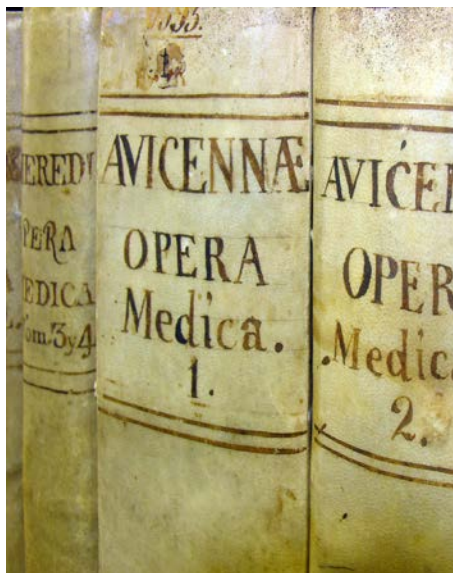
VNIVERSITAT
E VALÈNCIA

INSTITUT D'HISTÒRIA DE LA MEDICINA I DE LA CIÈNCIA LÓPEZ PIÑERO

BIBLIOTECA

La biblioteca Vicent Peset i Llorca reuneix fons antics i moderns relacionats amb la història de la ciència, la tecnologia i la medicina. La secció de publicacions d'història conté una col·lecció de monografies sobre la matèria constituïda per més de 11.000 volums, una de les col·leccions de revistes especialitzades més importants dins

d'aquesta àrea (molt d'elles consultables online) i una secció d'obres de referència amb més de 1.000 títols que es podem consultar directament a la sala de referència que ha estat recentment reorganitzada i actualitzada amb la compra de les principals manuals, diccionaris, tractats i altres obres de consulta publicades als darrers anys. El fons antic consta de més de 30.000 volums dins dels que destaquen, per exemple, la donació de Peregrí Casanova, amb una nombrosa col·lecció de textos darwinistes, més de 3.000 llibres mèdics dels segles XVI al XVIII, i al voltant de 15.000 llibres dels segles XIX i XX, a més de col·leccions importants de revistes mèdiques d'aquests períodes. La biblioteca desenvolupa activitats de catalogació, conservació i digitalització dels materials bibliogràfics, així com suport a la investigació i préstec interbibliotecari. Amb col·laboració amb diferents professors de l'IHMC han estat digitalitzades diverses parts de la col·lecció i està previst continuar aquesta digitalització als darrers mesos amb un fons de revistes mèdiques valencianes.

Institut d'Història de la Medicina i de la Ciència "López Piñero"

Director de la biblioteca: José

Enrique Ucedo<Jose.E.Ucedo@uv.es>

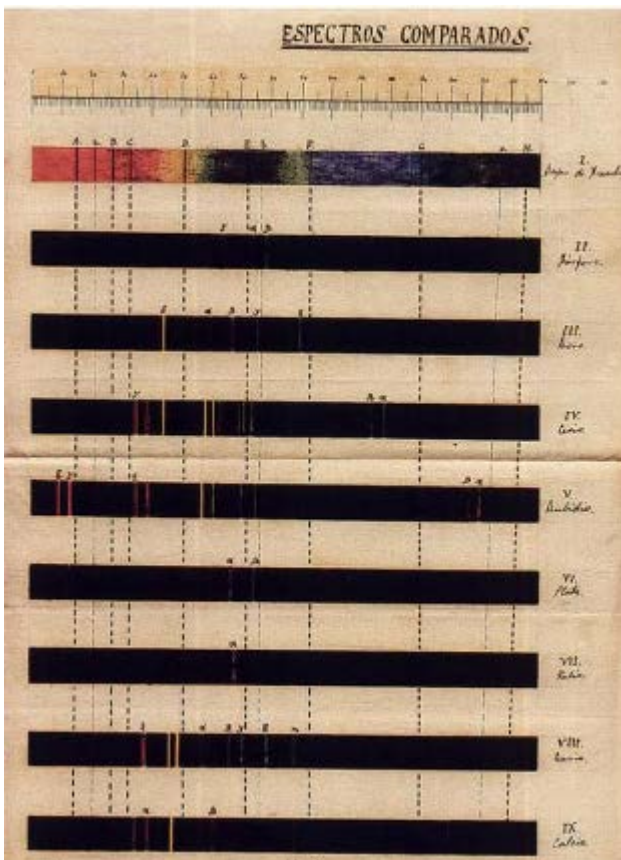
Al llarg de 2016 la Biblioteca Historicomèdica "Vicent Peset Llorca" ha experimentat un procés de reubicació i reteixellat de part de les seues col·leccions, especialment en les seccions de Referència i d'Hermeroteca, que ha permès un ús més profitós dels espais disponibles. Ha estat possible acceptar dos donacions que enriqueixen el fons bibliogràfic sense comprometre el futur creixement de la biblioteca amb la incorporació de noves adquisicions.

**BIBLIOTECA HISTORICOMÈDICA
"VICENT PESET LLORCA"**

Hem acollit i catalogat una donació del professor José Ramón Bertomeu Sánchez, no molt nombrosa (uns 125 volums) però amb un gran interès històric, integrada per manuals d'ensenyament de la física, la química i la ciència en general. Aquesta col·lecció permet fer un recorregut pel desenvolupament dels continguts dels currícula de l'ensenyament primari, secundari i universitari de les assignatures científiques durant els dos últims segles. En segon lloc, la Biblioteca es va enriquir amb el dipòsit d'una donació rebuda per la Universitat de València i amb un contingut essencialment de ciències naturals i de medicina. La donació procedeix del naturalista i jesuïta Ignacio Sala i reflecteix acuradament el seu amor pel coneixement com manifesten els diferents materials que la componen, monografies, revistes i separates que són testimoni de la seua dedicació intel·lectual. Igualment en parla de la seua generositat que la col·lecció fos donada a la Universitat per posar-la al servei de la comunitat investigadora i de la societat valenciana en general. La donació consta d'un parell de milers de monografies i un centenar de revistes. Amb ella els fons de botànica i zoologia de la biblioteca es reforcen considerablement. Actualment està culminant-se el procés d'integració d'aquesta bibliografia en el catàleg de les biblioteques de la Universitat: <trobes.uv.es>

D'altra banda, amb la celebració d'una exposició al Palau Cerveró sobre la figura de René Laënnec i la història de l'estetoscopi, en col·labora la Biblioteca, es va procedir a digitalitzar algunes obres de rellevància en aquest tema del nostre fons bibliogràfic, principalment traduccions d'edicions franceses. Ha estat possible així col·laborar amb la Biblioteca Interuniversitària de Medicina i Farmàcia de París, que ja ha digitalitzat moltes obres de medicina francesa relacionades. Finalment, un altre projecte dut a terme en 2016 ha estat l'acabament de la catalogació de l'Arxiu de la família Peset, un fons ben valuós que documenta gràficament l'evolució de la medicina valenciana en els darrers dos segles i el paper tan rellevant desenvolupat pels membres d'aquesta família. La incorporació al catàleg <trobes.uv.es> de tota aquesta documentació en farà possible la seua major difusió i aprofitament per part de la comunitat acadèmica.

Espectres comparats dels elements químics. Manuscrit de Vicent Peset i Cervera per al seu treball d'investigacions toxicològiques, València, 1879. Forma part del fons Peset.

MUSEU

L'IHMC disposa d'una col·lecció molt ampla d'instruments científics i mèdics procedent de la Universitat de València. Fruit del treball dels seus investigadors és el catàleg col·lectiu que es pot consultar a <http://147.156.155.108/comic/>. El Museu d'Història de la Medicina i de la Ciència gestiona les donacions, l'inventari i la catalogació de nous instruments, així com totes les tasques relatives al seu emmagatzemament i restauració. Tracta de posar a l'abast d'investigadors i divulgadors totes les potencialitats de la cultura material de la ciència, la tecnologia i la medicina. Aquest objectes són al mateix temps fons històriques úniques, eines per l'ensenyament de les ciències i materials museogràfics que es fan servir a exposicions temporals i permanents. El conservador del museu és el professor Pedro Ruiz Castell, Pedro.Ruiz-Castell@uv.es. El treball amb les col·leccions es desenvolupa amb l'activa col·laboració dels voluntaris culturals de la Universitat de València, Javier Balaguer y José Antonio Garaboa

Les persones interessades amb les activitats del museu poden contactar amb el seu conservador per tal de plantejar donacions, col·laboracions i temes d'investigació històrica, activitats de divulgació o projectes museístics.

Una part selecta d'aquesta col·lecció pot visitar-se a les exposicions permanents de l'IHMC que es troben a la seva seu del Palau Cerveró (Plaça Cisneros, 3) i a la Facultat de Medicina de la Universitat de València (Blasco Ibañez, 17). Altres grups d'instruments es fan servir habitualment a les exposicions temporals que organitza l'IHMC i altres institucions que sol·liciten aquests objectes. Un bon exemple és la mostra *Micromundo: El lado invisible de la ciencia*, organitzada per la RUVID, la xarxa d'Universitats per al foment de la Investigació, el Desenvolupament i la Innovació i que va estar acollida del 5 de novembre al 6 de gener de 2016 el Jardí Botànic de la Universitat de València. A aquesta exposició es va poder contemplar un microscopi òptic i un micròtom, així com supletoris de lents binoculars i objectius oculars i diverses preparacions microscòpiques vegetals procedents de la col·lecció científicomèdica de la Universitat de València.

A finals de setembre de 2015 es va inaugurar al Palau de Cerveró una *Ventana del MUNCYT*, una iniciativa finançada per la FECYT dirigida a crear espais expositius que alberguen temporalment peces de la col·lecció del Museu Nacional de Ciència i Tecnologia. Sota el títol "*Tecnologia i gènere: la màquina d'escriure i la incorporació de la dona al treball*", la vitrina convida al visitant a reflexionar, a través d'un reduït nombre de màquines d'escriure de marcat caràcter històric, al voltant com l'aparició d'aquestes màquines va afavorir la incorporació de la dona al treball fóra de l'àmbit domèstic a la fi del segle XIX i principis del XX, així com sobre l'impacte que el treball de mecanografia va tenir en la presència i el desenvolupament dels drets de la dona en l'àmbit laboral.

EXPOSICIONS

OCTUBRE_NOVEMBRE: « **Bogeria i modernitat. Espais, pràctiques i sabers** ». Història de les malalties mentals. Inclou també un cicle de cinema i una conferència (21 setembre) a càrrec de Ricardo Campos. “*Els Rostres de la bogeria*”. Comissaris: Enric Novella (UMH) i Ricardo Campos (CSIC, Madrid).

La present exposició pretén donar a conèixer d'una manera amena el sorgiment i l'evolució històrica dels espais, pràctiques i sabers psiquiàtrics. En una sèrie de plafons agrupats temàticament, l'exposició recorre aspectes tals com la conformació de la bogeria com a malaltia mental, el naixement de la psiquiatria com a disciplina científica i especialitat mèdica, l'evolució dels manicomis i altres espais assistencials, les relacions entre bogeria i criminalitat, les derives autoritàries de la psiquiatria i els seus intents per convertir-se en una ciència al servei del poder polític o la projecció i les representacions de la bogeria i les pràctiques psiquiàtriques en la cultura contemporània, fent una especial insistència en manifestacions literàries i plàstiques. La mostra es completa amb diversos materials pertanyents a la Col·lecció d'Instrumentes Científics i a la Biblioteca Vicente Peset Llorca de la Universitat de València, entre els que cal destacar dos dispositius per a l'aplicació de teràpia electroconvulsiva (“electroshock”), un bust amb la divisió de les àrees cerebrals postulades per la teoria frenològica, talls e il·lustracions procedents de l'escola neurohistològica espanyola i una selecció de llibres i manuscrits emblemàtics relacionats amb la temàtica de l'exposició.

OCTUBRE-DESEMBRE: “**La Generació del 14: Ciència i modernitat**”. Organitzat per Acció Cultural AC/E. Comissari: Antonio López Vega. Lloc: Facultat de Farmàcia (Campus de Burjassot). Organitzat per la Facultat de Farmàcia amb la col·laboració del Grup Gadea (Programa Prometeo II/2014/015, GV), UMH, UA i l'IHMC. Hi haurà un col·loqui amb la presentació.

Dins del context social i polític convuls de la Gran Guerra de 1914, l'entrada de la Modernitat a Europa va vindre marcada per la revolució científica e intel·lectual amb els treballs d' Einstein, Planck, Bohr i Freud, que canviaren per a sempre la concepció del món. Amb la marcada influència de Giner de los Ríos i tot l'univers al voltant de la Institución Libre de Enseñanza, la *generació del 14* inclou a aquelles persones que, havent-hi nascut entre 1880 i 1890, van fer de l'uropeïtzació d'Espanya, per dir-ho amb paraules d'Ortega, “su quicio generacional”. Per a aquestes personalitats, Europa va significar ciència, raó, universitat, cultura, investigació, en definitiva, modernitat. Per tot això, la seua solució al conegut com *problema d' Espanya* es vinculava a la creació d'una nova Espanya, vital, que, científicament, estigués al nivell dels països europeus més avançats, contribuint activament al desenvolupament de la cultura moderna.

Ciència va ser la paraula clau per la Generació del 14, que va impulsar la modernització d'Espanya i en la que l'àmbit científic va tindre un paper fonamental en la vida social, cultural i política del país. Aquesta és la primera generació en la història d'Espanya que no està composta únicament per persones vinculades al món de les lletres. Els seus membres varen dirigir cap a la modernitat les més variades branques del saber científic experimental (medicina i ciències afins, enginyeria, física, química, matemàtiques, etc.), implantant al nostre país aquestes disciplines científiques, tot i adoptant les tècniques i mètodes d'investigació més avançats. La investigació de Santiago Ramón y Cajal (un personatge de la generació anterior) dins de l'àmbit de la histologia i de les neurociències, va suposar una fita que li va portar a rebre el premi Nobel de Medicina en 1906. La creació de la Junta per Ampliació d'Estudis i Investigacions Científiques (JAE) (1907), va aportar aire fresc a l'empobrit panorama científic i educatiu espanyol.

La mostra es vertebrava fixant-se, en primer lloc, en la conjuntura que travessava el món al voltant de 1914, any en què, seguint a Hobsbawn, va acabar el segle XIX i va començar el XX. Posteriorment, és revisen les fites que varen marcar el naixement de la generació del 14 per tal d'introduir-nos en l'aspecte científic, teòric i

experimental, que es troba a l'origen d'aquest grup generacional. La mostra continua fixant-se en la plenitud d'aquesta generació durant els anys vint, quan va ocupar el centre de la realitat nacional i va fer possible el seu ideari generacional. També mostra les altres realitats culturals (catalana, basca, gallega) que van coincidir i van fer igualment possible aquest moment d'esplendor d'Espanya durant aquells anys. Per últim, té una importància substantiva i així es posa de manifest, la relació de la generació del 14 amb Amèrica i els intel·lectuals i científics que aleshores descollaven al llarg de tot aquest continent.

NOVEMBRE 2016 –MARÇ 2017 : **“Escotar per Auscultar”** o els sons de la medicina. Exposició + cicle de cinema + conferències al voltant de l'estetoscopi i altres aparells de diagnòstic en medicina. Organitzat per Joan Lloret (IHMC).

L'Estetoscopi com instrument científic-mèdic ha sigut un element clau des de la seua aparició en la segona dècada del segle XIX per al diagnòstic de múltiples malalties cardio-respiratòries. Fins l'aparició d'aquell, l'auscultació es realitzava de forma directa (orella-torax) o immediata, per part del metge, la qual cosa generava errors e irregularitats al intentar interpretar el que se sentia. Serà de forma casual com el metge francès Laënnec va realitzar artesanalment un aparell consistent en un tub cilíndric de fusta per amplificar i escoltar amb més nitidesa el so generat al cor i al pulmó. Aquesta tècnica que denominem auscultació mediata, unida a la empenta que va aportar el coneixement anatomo-clínic i fisiopatològic de les malalties, va dur a un nou tipus de diagnòstic de determinades malalties cardíques i pulmonars. Des d'aleshores, l'estetoscopi ha esdevingut un instrument utilitzat de forma general pel personal sanitari, tant en l' exploració d'adults com de xiquets però també, encara que amb unes mínimes modificacions, per detectar els primers batecs cardíacs en etapa fetal dels futurs xiquets. De forma progressiva ha anat millorant-se l'aparell auscultatori fins arribar als més moderns amb tecnologia electrònica que donen la possibilitat d'auscultar a distància, analitzar les dades mitjançant un ordinador o, fins i tot, gravar els diferents sons per fer-ho servir dins de la docència de la medicina.

Donada la importància cabdal com instrument de diagnòstic i com instrument utilitzat en la pràctica mèdica diària (metges, infermeres, comares, etc.), la mostra tindrà un objectiu perspectiva docent per a universitaris d'aquestes matèries. També serà del nostre interès traure a la llum els diferents estetoscopis que es troben al fons material del propi Institut d'Història de la Medicina i de la Ciència i d'altres institucions . Per últim, la mostra està també adreçada a la població en general que podrà conèixer la història i el paper actual de l'estetoscopi o fonendoscopi i entendre així com un artefacte tan senzill ha pogut ajudar de forma decisiva per al diagnòstic d'un ventall molt ampli de malalties.

L'exposició inclou documents poc coneguts de l'època, llibres originals i treballs publicats a revistes, fotografies i cartells amb representacions del fonendoscopi i els seus usos. També hi haurà un bon ventall de diferents models d'estetoscopis de totes les èpoques. A més de la mostra expositiva es duran a terme una sèrie d'activitats per tal de completar les diferents perspectives d'aquest instrument, com: un cicle cinema on es podran veure pel·lícules relacionades amb la pràctica mèdica, una sèrie de xerrades o conferències al voltant dels inicis de l'estetoscopi dins de l'Europa del segle XIX i els desenvolupaments posteriors.

BIOGRAFIES CIENTIFIQUES

Les biografies científiques són un dels gèneres més populars tant dins del terreny de la divulgació com pel que fa a la investigació històrica, on han experimentat un reviscolament important a la darrera dècada amb noves perspectives, protagonistes i fonts. Aprofitant aquesta tendència, i amb l'objectiu de popularitzar les seves investigacions, els membres de l'IHMC han iniciat la publicació d'una llarga llista de biografies relacionades amb la ciència i València. Aquest projecte, iniciat amb col·laboració amb la càtedra de divulgació de la ciència de la Universitat de València, ha estat engegat amb diverses biografies publicades al diari *La Veu del País Valencià*. La primera d'aquestes biogràfiques ha estat la de Pere Jaume Esteve, el principal protagonista de l'exposició realitzada durant la tardor de 2015.

La llista de biografies publicades són:

Pere Jaume Esteve

Ignaci Tarazona Blanch

Rafael Vilar Fiol

Josep Maria Melià i Bernabeu ("Pigmalió")

Jaume Ferran i Clua

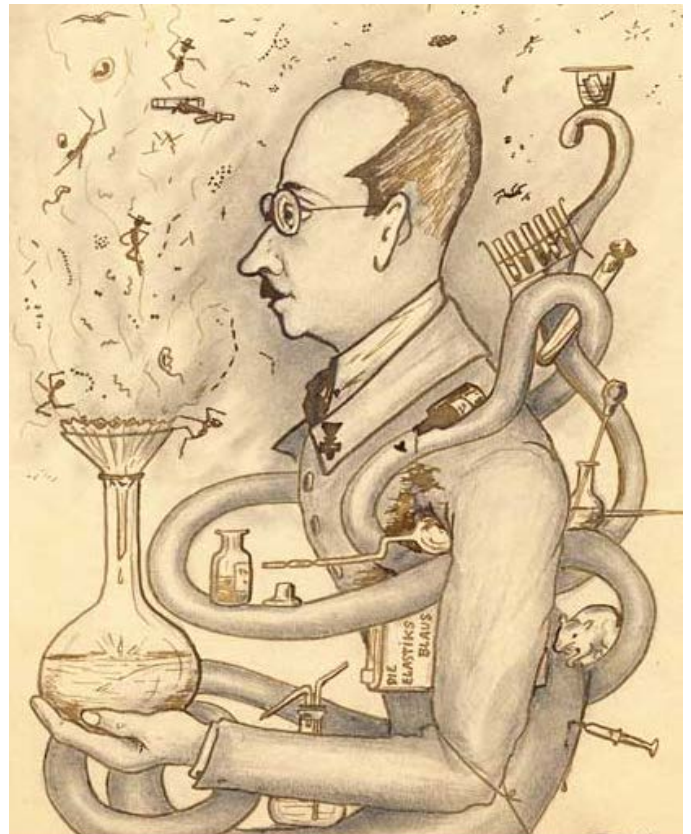
Mateu Orfila i Rotger

José Soler y Sánchez

Vicent Peset i Cervera

Conrado Granell Modesto

I, la més recent, de Joan Baptista Peset i Aleixandre (dreta). Tal i com indica Felip Martínez a la seva biografia, els responsables de l'afusellament de Joan Peset el 24 de maig de 1941 perseguien a més de l'eliminació física la seua "mort civil" i la seua "mort intel·lectual". A aquest cas, com també a molts d'altres, les biografies permeten recuperar els recorreguts vitals dels perdedors i escoltar les veus marginades que poden donar moltes claus per pensar el nostre passat i comprendre el món actual.

Totes les biografies poden consultar-se online:
<http://opinions.laveupv.com/cientifics-valencians-en-la-historia>.

CICLES DE CINEMA

L'IHMC col·labora amb l'Aula de Cinema de la Universitat de València i el Vicerectorat de Cultura amb la programació de cicles de cinema de temàtica relacionada amb la ciència, la medicina i la tecnologia. Les projeccions es fan en llengua original (amb subtítols), generalment amb una introducció des d'un punt de vista cinematogràfic i científic, i finalitzen amb un col·loqui general. Tenen lloc a la sala d'actes del Palau de Cerveró amb entrada lliure (aforament limitat).

Octubre. Malalties mentals. Coordinador: Enric Novella (IHMC)

6 octubre. Repulsión (Repulsion, Roman Polanski, 1965) Còpia: videoteca.

13 octubre. Una mujer bajo la influencia (A Woman Under the Influence, John Cassavetes, 1974)

20 octubre. Yo, Pierre Rivière, habiendo matado a mi madre, mi hermana y mi hermano...(Moi, Pierre Rivière, ayant égorgé ma mère, ma soeur et mon frère..., René Allio, 1976).

27 octubre. Spider (David Cronenberg, 2002) Còpia: videoteca.

Novembre. Tòxics, cultures, justícia. Coordinadors : José R. Bertomeu i Ximo Guillem.

3 novembre. Bhopal: A Prayer for Rain (Ravi Kumar, 2014). Presenta: José Ramón Bertomeu

10 novembre. Containment (Peter Galison, Robb Moss, 2015). Presenta: Ximo Guillem

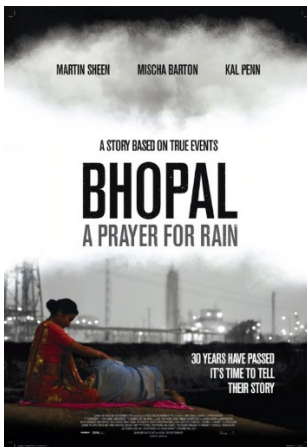
17 novembre. La pesadilla de Darwin (Darwin's Nightmare, Hubert Sauper, 2004). Presenta: José Ramón Bertomeu

Desembre. Esperança de VIHda. Coordinadors: Rafael Montesinos (Aula de Cinema) i Àlvar Martínez Vidal (IHMC)

24 novembre. Dallas Buyers Club (Jean-Marc Vallée, 2013)

1 desembre. Las noches salvajes (Les nuits fauves, Cyril collard, 1992)

15 desembre. Kids (Larry Clark, 1995)

FICAE 2016

L'IHMC va col·laborar amb la realització del FICAE 2015 amb una sessió especial del darrer març de 2016 dedicada a les relacions entre medicina i art. Aquest any la col·laboració serà més intensa amb sessions prèvies que es desenvoluparan els dimarts a les 18 h. d'octubre a desembre de 2016 al Palau de Cerveró. Es tracta del Festival Internacional de Curtmetratges i Art sobre Malalties on es projectarà una sèrie de projeccions amb el consegüent debat i col·loqui de professionals en les diferents temàtiques.

4 octubre. Conclusions

Promise Me, Kevin Machate, EEUU, 8', Ficció.

Samen Thuis, Samen Uit. Siel de Schepper, Bèlgica, 12', Ficció.

Pas la peine d'apporter des fleurs (No need To Bring Flowers), Jérôme Walter Gueguen, França, 12', Ficció.

Que la nuit soit douce (Sweet Night), Frédéric Recrosio, Suïça, 5', Ficció.

La condena (Damnation), Marc Nadal Manzanares, Espanya, 7', Ficció.

18 octubre. Abismes

Beyond the Blue, Elena Sala, Reino Unido, 15', Ficció

Saba. Sara Santos, Portugal, 19', Documental

El enroque (The Castling), Mercedes Laborde, Argentina, 14', Ficció

Max and Aimee, Michael Alex Pearce, EEUU, 15', Ficció

8 novembre. Creuant el riu

Cekárna (The Waiting Room), Filip Kilián, República Checa, 6', Ficció

Dirge, Firas Momani, Canadà, 7', Ficció

Szenen Eines Abschieds (Farewell Scenes), Alina Cyranek, Alemanya, 22', Documental

從此過著幸福快樂的日子 (She Moaned), Guo Mao-Quan, Taiwan, 18', Ficció

Last words, Xue Yuwen, Reino Unido, 3', Animació

Water Ghost, Wen Li, EEUU, 22', Documental

22 novembre. Malalties socials

A New Family, Simoni Manet, Italia, 12', documental

Cairo 52, Dominique Birrer, Suïça, 4', Animació

Luftschloss (What If...), Olga Dinnikova, Suïça, 18', Ficció

Apollo, Daphne and the Darkness, Martina Mrazova, República Checa, 4', Animació

The Fall (Advance Copy), Chen Chenyu, EEUU, 26', Documental

13 desembre. Cèl.lules

Omessà, Charlène Favier, França, 19', Ficció

El médico seriamente enfermo (The Seriously III Doctor), Raúl Veiga Rouriz, Espanya, 15', Ficció

Before We Lose, Cristhian Andrews, Reino Unido, 17', Ficció

BRCA2, Natasha Hall, Reino Unido, 8', Documental

20 desembre. Situacions grises

Ambivalence, Tine Lammens, Bèlgica, 7', Ficció

Mental Asylum, Susanne Wawra, Irlanda, 8', Documental

Spirit Away, Betina Kuntzsch, Alemanya, 7', Animació

Julian, Julia Furer, Suïça, 20', Documental

Pigeon, Luca Milillo, Reino Unido, 7' Ficció

Mer Depré, Margaret Orr, EEUU, 6', Animació

ENSENYAMENT I DIVULGACIÓ DE LES CIÈNCIES

L'IHMC ofereix nombrosos recursos per a tots els nivells de formació dins de l'ensenyament de les ciències, tant de primària i secundària com universitari o de formació del professorat. Els recursos de la biblioteca són habitualment emprats per part del professorat interessat en fer servir la història dins de l'ensenyament de les ciències. Les exposicions disposen habitualment de guies educatives a l'abast del professorat que vol visitar-les amb els seus estudiants. També acull a professorat invitat que vol fer recerca educativa amb els fonts d'aquesta institució. Els professors de l'IHMC imparteixen cursos de formació d'història de la ciència dins dels màsters de formació del professorat.

Aquest any, l'IHMC ha organitzat amb la càtedra de divulgació de la ciència de la UV una matinada de formació destinada al professorat. L'IHMC està obert a qualsevol altra forma de col·laboració amb professorat dels diversos nivells educatius dins de les línies assenyalades. La darrera sessió fou el **30 d'abril de 2016** amb el tema: "Ciència, història i gènere". Més dades: <Ximo.Guillem@uv.es>. Organitzarem noves sessions aquest curs 2016-2017.

Les persones interessades en qualsevol d'aquestes activitats relacionades amb la història i l'ensenyament de les ciències poden connectar amb la direcció del centre: bertomeu@uv.es.

L'IHMC organitza cursos d'història i divulgació de la ciència dirigits a les persones majors amb col·laboració amb la Nau Gran. Aquest curs 2015-2016 els membres de l'IHMC oferiran un curs d'introducció a la història de la ciència durant la tardor de 2015 dirigit als estudiants de la Nau Gran. També s'organitzen itineraris científics per la ciutat de València.

Institut d'Història de la Medicina i de la Ciència "López Piñero"
46003 València
Tel. 963 926 229

PROFESSORS INVITATS I ESTUDIANTS RESIDENTS

L'IHMC ofereix la possibilitat de realitzar estades temporals a professors invitats i estudiants residents que volen desenvolupar recerca dins del terreny de la història de la ciència, de la medicina i de la tecnologia, o col·laborar amb els nostres programes de divulgació de la ciència, patrimoni científic i museologia. Aquest programa ofereix la possibilitat de disposar d'un espai temporal a la seu de l'IHMC (Palau Cerveró), amb els recursos informàtics del centre i l'accés a tots els recursos d'investigació del centre, així com la col·laboració, si escau, a les activitats de recerca i divulgació que puguem definir segons el cas particular.

Les persones interessades a fer una estada temporal a l'IHMC han d'enviar una proposta amb el seu CV tot indicant les dates de la seva estada i el programa de treball que desenvoluparien. Els estudiants de màster i doctorat han d'afegir les dades de la persona membre de l'IHMC que tutoritzarà la seva recerca i estada al centre. Les sol·licituds hauran d'enviar-se un mes abans al menys de l'inici de l'estada, durant qualsevol moment de l'any, i adreçades al director de l'IHMC: José Ramón Bertomeu (bertomeu@uv.es). El claustre de l'institut resoldrà periòdicament aquestes sol·licituds. Aquestes estades poden compaginar-se amb qualsevol tipus de beques i ajudes. Al llarg de l'any 2016 els professors residents i estudiants han estat:

Rafaela Domínguez	Professora Visitant
Xavier García	Professor Visitant
Enric Novella	Professor Visitant
Isabel Porrás	Professora Visitant (Universidad de Castilla-La Mancha)
Vicent Montalt	Professor Visitant (Universitat Jaume I, Castelló)
Elena Noriega	Investigadora resident

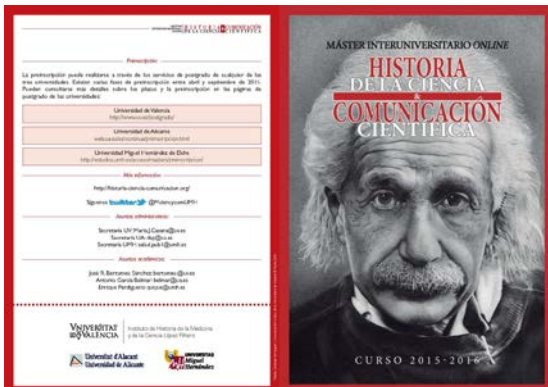
Luisa Elena Noriega Armenta: és doctora en Antropologia per la Universidad de Salamanca i ha realitzat una estància posdoctoral a la Universitat Jaume I de Castelló. Actualment desenvolupa a l' Institut d' Història de la Medicina i de la Ciència una investigació sobre medicina regenerativa. La revolució genòmica està relacionada amb diverses i complexes preocupacions sobre temes científics, mèdics, econòmics, socials i ètics que necessiten ser acuradament orientades, debatudes i considerades. El seu projecte d' investigació d' antropologia aplicada té com a última finalitat convertir-se en una eina per a millorar la qualitat del sistema sanitari per tal d'eleva el benestar dels pacients i d'aquesta forma posar els seus resultats al servei de la societat.

Al llarg dels propers números publicarem més detalls de les investigacions dels nostres col·laboradors i estudiants.

MÀSTER I DOCTORAT

L'IHMC organitza programes de màster i doctorat relacionat amb la història i la comunicació de la ciència dins del que participen tres universitats: la Universitat de València, la Universitat Miguel Hernández d'Elx i la Universitat d'Alacant. Són programes semipresencials que fan servir tots els recursos de les noves tecnologies de la comunicació, per la qual cosa atrauen estudiants de diferents punts del món. El darrer mesos de juny i setembre de 2016 els estudiants de la darrera convocatòria presentaren de forma brillant els seus treball fi de grau. El nou curs de màster va iniciar-se amb una sessió online el proper 15 de setembre de 2016. El doctorat organitza també sessions de presentació de la recerca en marxa com l'organitzada els dies 6-7 de setembre. Totes aquestes activitats, a més de les característiques pròpies dels programes, són descrites de forma actualitzada a la pàgina <http://www.historia-ciencia-comunicacion.org/>. Els coordinadors del màster son els professors Antonio García Belmar (UA) (belmar@ua.es), Enrique Perdiguero (UMH) (quique@umh.es) i Ximo Guillem (UV-IHMC) (Ximo.Guillem@uv.es)

El màster i doctorat són programes semipresencials que fan servir tots els recursos de les noves tecnologies de la comunicació

Participen professors de tres universitats: la Universitat de València, la Universitat Miguel Hernández d'Elx i la Universitat d'Alacant

<http://www.historia-ciencia-comunicacion.org/>.

Institut d'Història de la Medicina i de la Ciència "López Piñero"

Programa Interuniversitario de Máster y Doctorado

Historia y Comunicación de la Ciencia

BEQUES

Les beques López Piñero del curs 2015-2016 han estat concedides a dues estudiants del màster d'història de la ciència i comunicació científica que continuen a hores d'ara el seu treball de recerca doctoral: Teresa Navarro i Lucia Sapiña. Les beques d'aquest any són una ajuda per l'assistència a la Trobada de la SCHCT de Castelló. L'IHMC tornarà a convocar noves beques per a l'any vinent per altres activitats d'història de la ciència, la medicina i la tecnologia. Més informació: <bertomeu@uv.es>

DIFUSIÓ I COMUNICACIÓ

L'Institut d'Història de la Medicina i de la Ciència col·labora amb *Ràdio Klara* amb el programa "La Luna Sale a Tiempo". Es poden escoltar reportatges i entrevistes fetes als participants de conferències, seminaris i altres actes realitzats a l'IHMC. L'IHMC també col·labora amb *La Veu del País Valencià* amb la sèrie de biografies de científics valencians ja descrita: <http://opinions.laveupv.com/cientifics-valencians-en-la-historia> Les altres activitats de l'IHMC poden ser seguides mitjançant les següents pàgines:

Pàgina web: www.uv.es/ihmc

Facebook: <https://www.facebook.com/Instituto-de-Historia-de-la-Medicina-y-de-la-Ciencia-López-Piñero-160896327303957/>

Twitter: <https://twitter.com/PalaudeCervero>

Video: <http://www.uv.es/uvweb/institut-universitari-historia-medicina-ciencia-lopez-pinero/ca/videos-1285901090268/Recurs.html>

